

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Crna Gora

DECENIJA
OBNOVE
NEZAVISNOSTI
HILJADU GODINA
DRŽAVNOSTI
2016

Da je vječna Crna Gora

ZNAČAJ I CILJEVI POLITIKE I ZAKONODAVSTVA U OBLASTI KLIMATSKIH PROMJENA U CRNOJ GORI

2. Međunarodni stručni skup iz oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja
Crna Gora, Budva, Hotel "Avala Resort&Villas", 22-23. septembar 2016.
godine

Sadržaj

- Glavni elementi, ciljevi klimatske politike i značaj za Crnu Goru:
  - UNFCCC
  - EU
- Strateški okvir u oblasti KP u Crnoj Gori
- Institucionalni okvir u oblasti KP u Crnoj Gori
- Pariški sporazum i namjeravani nacionalni doprinos smanjenju emisija gasova staklene bašte - INDC

Glavni elementi, značaj i ciljevi klimatske politike- EU

- Ciljevi EU klimatske politike:
  - Sprečavanje nepovratnih negativnih uticaja izazvanih klimatskim promjenama usled prekomjerne emisije gasova staklene bašte iz ljudskih aktivnosti
  - Transformacija ka nisko-emisionom društvu koje je otporno na negativne uticaje klimatskih promjena, uz rast društvenog blagostanja i očuvanja kvaliteta životne sredine
- Elementi EU klimatske politike:
  - ✓ Strategija 20-20-20 za period do 2020. godine
  - ✓ Okvirna klimatska i energetska strategija do 2030. godine (-40% GHG, 27% OIE, 27% EE)
  - ✓ Dugoročni plan EU za smanjenje GHG emisija unutar EU do 80-95% do 2050. godine
  - ✓ Strateški okvir koji daje smjernice za smanjenje osjetljivost EU na klimatske promjene (<http://climate-adapt.eea.europa.eu>)

Glavni elementi, značaj i ciljevi klimatske politike- UNFCCC

- Cilj Okvirne konvencije UN o klimatskim promjenama:
  - Stabilizacija koncentracije gasova staklene bašte u atmosferi na nivou koji će spriječiti opasne antropogene uticaje na klimatski sistem. Takav nivo treba postići u vremenskom roku koji je dovoljan za prirodno prilagođavanje ekosistema na promjenu klime, osigura sigurnost proizvodnje hrane i omogućiti ekonomski razvoj na održiv način.
  - Instrumenti Okvirne konvencije UN o klimatskim promjenama:
    - ✓ Kjoto protokol (1997-2012)
    - ✓ Doha Amandman na Kjoto protokol (2013-2020)
    - ✓ Pariški sporazum (nakon 2020)

Obaveze izvještavanja- UNFCCC

- Obaveze izvještavanja Crne Gore prema Okvirnoj konvenciji UN o klimatskim promjenama:
  - Nacionalni izvještaji o klimatskim promjenama (NC)- na svake 4 godine
  - Dvogodišnji izvještaji o klimatskim promjenama (BUR)- na svake 2 godine
    - ✓ Dvogodišnji izvještaji su predmet procesa Međunarodnih konsultacija i analize (ICA) u okviru UNFCCC: **Tehnički izvještaj** i **Multilateralne konsultacije**

Strateški okvir u oblasti klimatskih promjena (I)

- Vlada Crne Gore usvojila Nacionalnu strategiju u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine, 17. septembra 2015. god.
  - ✓ Definisan dugoročni strateški okvir
  - ✓ Namjeravani nacionalno utvrđeni doprinos smanjenju GHG-INDC
- Okvirna konvencija UN o klimatskim promjenama – UNFCCC
  - ✓ Prvi i Drugi nacionalni izvještaj prema UNFCCC (2010 i 2015).
  - ✓ Prvi dvogodišnji izvještaj Crne Gore o klimatskim promjenama (BUR) usvojen u januaru 2016. godine
- Nacionalna strategija održivog razvoja (jul 2016)
- Nacionalni ciljevi u sektoru energetike: udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji (33% do 2020) i unapređenje energetske efikasnosti (9% do 2018)

Strateški okvir u oblasti klimatskih promjena (II)

- **Nacionalna strategija aproksimacije u oblasti životne sredine (NEAS)- ispunjenje početnog mjerila za otvaranje pregovaračkog poglavlja 27 (jul 2016)**
  - ✓ Detaljan akcioni plan za harmonizaciju sa EU acquis u oblasti KP
  - ✓ Ukupno 51 mjera
  - ✓ Krajnji rok za postizanje ciljeva 2019. godina

Zakonodavni okvir relevantan za KP

- **Zakon o zaštitu vazduha** "Sl. list CG", br 25/10, 43/15
  - ✓ Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama "Sl. list CG", br. 05/11
- **Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima** "Sl. list CG", br 33/12
- **Zakon o energetici** "Sl. list CG", br. 5/16
- **Zakon o efikasnom korišćenju energije** "Sl. list CG", br. 57/14
- **Zakon o životnoj sredini** ("Sl. list CG", br. 52/2016)

Institucionalni okvir

- Ministarstvo održivog razvoja i turizma: Generalni direktorat za klimatske promjene
- Ostale relevantne institucije i ministarstva:
  - ✓ Ministarstvo ekonomije
  - ✓ Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
  - ✓ Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
  - ✓ Agencija za zaštitu životne sredine
  - ✓ Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju
  - ✓ Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT
  - ✓ Lokalne samouprave
- Nacionalni savjet za održivi razvoj i klimatske promjene i IUOP
  - ✓ Radna Grupa za klimatske promjene

Elementi, značaj i cilj propisa EU acquis u oblasti KP (I)

- Glavni elementi EU acquis u oblasti KP
  - ✓ **Uredba (EC) br. 1005/2009** uvodi u EU pravila u skladu sa Montrealskim protokolom i njegovim amandmanima o **supstancama koje oštećuju ozonski omotač** iz 1987. godine. Ova uredba ima za cilj smanjenje emisija gasova koji su predmet Montrealskog protokola.
  - ✓ **Uredba (EC) br. 517/2014 (F-gasovi)** Uredba o određenim **fluorisanim gasovima** i propisi koji je mijenjaju i dopunjuju čine obiman pravni okvir za ograničavanje, upotrebu, ponovnu preradu i uništavanje određenih fluorisanih gasova. Ovaj okvir sadrži odredbe koje se odnose na označavanje proizvoda i opreme koji sadrže te gasove, objavu informacija, zabranu prodaje, kao i na obuku i sertifikaciju preduzeća i zaposlenih.

Elementi, značaj i cilj propisa EU acquis u oblasti KP (II)

- Glavni elementi EU acquis u oblasti KP
  - ✓ **Uredba (EU) br. 525/2013 o mehanizmu monitoringa i izvještavanja o emisijama gasova GHG** i izvještavanja o drugim podacima od značaja za klimatske promjene na nacionalnom nivou i nivou Evropske Unije (MMR)
  - ✓ **Direktiva 2003/87/EC (EU ETS) za uspostavljanja šeme trgovine kvotama za emitovanje gasova staklene bašte (EU ETS)** ima za cilj ekonomski isplativo smanjenja emisija GHG. Ova šema omogućava EU i državama članicama da postignu obaveze smanjenja emisija GHG utvrđene na nivou EU i međunarodnom nivou (Kjoto protokol). Postrojenja koja vrše djelatosti u sektoru energetike, proizvodnji i preradi gvožđa i čelika, rudarskoj industriji i proizvodnji papira i kartona su subjekti trgovine emisijama. Ova Direktiva izmijenjena je nekoliko puta i proširena je tako da uključuje i sektor vazduhoplovstva

Elementi, značaj i cilj propisa EU acquis u oblasti KP (III)

- Glavni elementi EU acquis u oblasti KP
  - ✓ **Odluka br. 406/2009/EC- Podjela napora (za smanjenje emisija GHG van EU ETS-a)** uspostavlja obavezujuće godišnje ciljeve emisija gasova GHG za države članice EU, za period do 2020. god. Ovi ciljevi tiču se emisija iz sektora koji nisu uključeni u Sistem trgovine emisijama EU (EU ETS), kao što su saobraćaj (izuzev vazdušnog saobraćaja i pomorskog prevoza robe), građevinarstvo, poljoprivreda i upravljanje otpadom.
  - ✓ **Direktiva 98/70/EC (kvalitet goriva)** Predmet Direktive o kvalitetu goriva jeste normiranje pitanja kvaliteta benzina i dizel goriva, specifikacijama benzina, dizela i gasnih ulja. Dodatno uz ovu direktivu važne su i **Direktiva 2009/30/EC** o kvalitetu goriva i **mehanizmu praćenja i smanjivanja emisija gasova staklene bašte** i **Direktiva 2009/28/EC** o **promociji energenata iz obnovljivih izvora**

Elementi, značaj i cilj propisa EU acquis u oblasti KP (IV)

- Glavni elementi EU acquis u oblasti KP
  - ✓ Uredbe (EU) br. **510/2011**, **443/2009** i **1014/2010** regulišu pitanja u vezi sa **emisijama CO₂ iz vozila (dostavna i putnička vozila)**
  - ✓ **Direktiva 1999/94/EC** o informisanju potrošača u vezi **potrošnje goriva i emisijama CO₂ prilikom kupovine novih automobila**
  - ✓ **Direktiva br. 2009/31/EC (CCS)**. **Direktiva za skladištenje i kaptazu CO₂** uspostavlja pravni okvir za ekološki bezbjedno skladištenje ugljen-dioksida (CO₂) u cilju ublažavanja klimatskih promjena

Pariški sporazum

- Globalni multilateralni, **pravno obavezujući sporazum** usvojen u Parizu u decembru 2015. godine (više od 150 lidera i šefova država prisustvovalo ovom istorijskom događaju - najveći broj do sad)

Pariški sporazum

- Sadrži **obaveze smanjenja emisije gasova staklene bašte** za sve zemalje svijeta (187 država predalo svoje INDC)
- Uspostavlja globalni cilj limitiranja rasta prosječne temperature na „**značajno ispod 2 stepena Celzijusa**“ sa naporima da se dostigne **1,5 C**
- Uspostavlja obavezan sistem za monitoring i izvještavanje
- Uspostavlja mehanizam **progresivnog uvećanja ambicije za smanjenje emisija, uvođenjem 5-godišnje revizije doprinosa koji moraju biti ambiciozniji u odnosu na prethodne**

- Uspostavlja **cilj karbonske neutralnosti u drugoj polovini vijeka i obavezu dostavljanja nisko-emisionih strategija za period do 2050. godine**
- Uspostavlja **ravnopravnost ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene (mitigacije i adaptacije)**

Pariški sporazum i INDC

- Predsjednik Crne Gore, Filip Vujanović, je 22. aprila 2016. godine potpisao Pariški sporazum. Sledeći korak je procedura potvrđivanja (Zakon o potvrđivanju Pariškog sporazuma u 2017.godini)
- Doprinos Crne Gore naporima međunarodne zajednice u borbi protiv klimatskih promjena iskazanim kroz **INDC je 30 % smanjenje emisija u periodu do 2030. godine, u odnosu na nivo iz baze 1990. godine**
- Cilj koji je ambiciozan i u skladu sa namjerama EU

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Crna Gora

DECENIJA
OBNOVE
NEZAVISNOSTI
HILJADU GODINA
DRŽAVNOSTI
2016

Da je vječna Crna Gora

HVALA NA PAŽNJI!

Generalni direktorat za klimatske promjene
djordjije.vulikic@mrt.gov.me